

ROMAIN ROLLAND

**PORTRETUL LUI
HÄNDEL**

În românește de Silvian Iosifescu

GRAFOART

Era poreclit ursul. Avea o statură de uriaș: lat în spate, corpulent, cu mâini și picioare mari, cu brațele și coapsele enorme. Mâinile erau atât de grase, încât oasele se pierdeau în carne și formau gropițe¹. Umbla cu picioarele arcuite, cu un mers greoi și legănat, ținându-se drept de tot, cu capul dat pe spate sub peruca mare și albă ale cărei bucle i se revărsau pe umeri. Avea fața lungă, cabalină, devenită cu vârsta bovină, înecată în grăsime, cu două rânduri de obraji, cu o bărbie întreită, cu nasul gros, lung, drept, cu urechile lungi și roșii. Te privea drept în față, cu o licărire batjocoritoare în ochii plini de îndrăzneală, cu o cută disprețuitoare în colțul gurii mari și fine². Avea o înfățișare impunătoare și un aer

¹ „Când cânta la clavecin, spune Burney, ținea degetele atât de încovoiate și lipite împreună, încât n-ai fi putut observa nicio mișcare. Zăreai doar degetele”.

² A se vedea portretul gravat de W. Bromley, după cel pictat de Hudson. Händel stă așezat, cu picioarele desfăcute, cu o mână strânsă pumn pe coapsă și ținând în cealaltă o filă dintr-un caiet de muzică. Cu capul sus, cu ochiul arzător sub sprâncenele negre contrastând cu peruca albă, strâns tare în haina închisă până la gât, el strălucește de sănătate, de mândrie, de energie. Tot atât

italiana și germana, pe care le amesteca laolaltă”³.

Acest ghiveci de limbi se datora atât felului în care se scursesese tinerețea sa rătăcitoare prin țările Apusului, cât și firii sale impetuoase ce îl făcea să folosească în răspunsuri, de-a valma, toate cuvintele care-i erau la îndemână. Era la fel ca Berlioz: scrisul muzical i se părea prea lent; ar fi avut nevoie de o stenografie ca să-și fixeze imediat gândul. La începutul marilor sale piese corale scria în întregime motivele tuturor părților. În cursul lucrului, renunța la câte o parte, apoi la alta. Până la urmă păstra o singură parte sau sfârșea doar cu basul.

Gonea dintr-o suflare până la capătul operei începute, amânând completarea ansamblului, iar a doua zi după ce sfârșea o

³ Portretul acesta e schițat după tablourile lui Thornhill, Hudson, Denner, Kyte, după monumentul lui Roubillac de la Westminster și după descrierile unor contemporani ca Mattheson, Burney, Hawkins și Coxe. A se vedea, de asemenea, biografiile lui Händel scrise de Schoelcher și Chrysander.

Händel n-ar fi avut niciodată răbdarea lui Gluck, care, înainte de a scrie o operă, începea „să cugete pe rând la fiecare act, apoi la toată lucrarea”, lucru ce-l costa – îi spunea el lui Corancez – „câte un an întreg și de cele mai multe ori câte o boală gravă”; Händel compunea un act mai înainte de a ști ce avea să urmeze și uneori mai înainte chiar ca libretistul să fi avut timp să-l scrie⁵.

Nevoia de a compune era atât de tiranică, încât a sfârșit prin a-l izola de restul lumii. „Nu se lăsa întrerupt de nicio vizită inutilă – spune Hopkins. Iar nerăbdarea de a se vedea eliberat de ideile ce-i roiau neconținut prin minte îl făcea să stea mai tot timpul închis

sfidez pe oricine să poată găsi o urmă a stării sale de atunci în operele amintite.

5 Poetul Rossi spune în prefața sa la Rinaldo că Händel abia i-a dat timpul să compună poemul și că toată opera – libret și muzică – a fost compusă în paisprezece zile (1711) – Belsazar a fost compus pe măsură ce Ch. Jennens îi trimitea lui Händel actele libretului. Compozitorului i se părea că lucrul merge prea încet și îl tot zorea; în cele din urmă, exasperat și ca să-și ocupe cumva timpul, a scris în aceeași vară a anului 1744 sublimul său Herakles.

repetă cu orchestra unele oratorii, dacă prințul și prințesa întârziă, nici măcar nu se ostenea să-și ascundă mânia. Iar dacă doamnele de la curte aveau proasta inspirație să șușotească în timpul concertului, nu se mulțumea să înjure și să blesteme, ci le apostrofa vehement strigându-le pe nume. – „Sst! sst! – spunea atunci prințesa, cu obișnuita-i blândețe; Händel e răutăcios”.

Nu era nicidecum răutăcios. „Era aspru și tăios, spune Burney, dar cu totul lipsit de răutate. Oricât de mânios ar fi fost, avea un fel original de a se purta, care, împreună cu engleza stâlcită pe care o vorbea, îi făcea mânia foarte agreabilă”. Ca și Lully sau Gluck, avea darul de a comanda. Asemenea lor, amesteca o forță gata să erupă, ce zdrobea rezistențele, cu o bonomie spirituală ce știa să vindece rănilor pe care le pricinuiseră. Arma sa cea mai puternică era râsul. „În timpul repetițiilor se arăta autoritar, dar în observațiile sale și chiar în dojeni avea un umor de mare putere comică”. În vremea când Opera din Londra